

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศมีความสำคัญต่อการศึกษานักศึกษาในการศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ ช่วยให้นักศึกษาค้นคว้าและได้รับความรู้เพิ่มและทำให้กระบวนการศึกษามีคุณภาพ การได้รับสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ส่งเสริมให้การเรียนมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาให้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนั้น นักศึกษาจำเป็นต้องค้นคว้าและใช้ทรัพยากรสารสนเทศประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ สารสนเทศถูกรวบรวมและเผยแพร่ไว้ให้บริการแก่ผู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้าซึ่งสารสนเทศแบ่งออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการจัดบริการขององค์การสารสนเทศ เช่นห้องสมุด มีการคัดเลือกและจัดหาเข้ามาให้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาและผู้ใช้ มีการจัดบริการต่าง ๆ อย่างมีระบบ ผู้ใช้สามารถค้นคว้าหาข้อมูลความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนได้ทั้งจากภายในและนอกสถาบันการศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งภายในห้องสมุด และที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำสารสนเทศไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเรียนภาคทฤษฎี การฝึกสอน เป็นต้น การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา การศึกษาระดับปริญญาตรีมีสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาได้รับความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้เปิดสอนสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การศึกษาปฐมวัย คอมพิวเตอร์ศึกษา ภาษาไทย เป็นต้น สำหรับ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยเป็นสาขาวิชาที่มุ่งสร้างบัณฑิตวิชาชีพครู ปฐมวัย ที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดถึงห้าปีซึ่งเป็นวัยที่สำคัญของการจัดการศึกษาเพราะเป็นรากฐานของการสร้างประชากรที่มีคุณภาพของประเทศ องค์ประกอบสำคัญของการจัดการ การศึกษาในระดับปฐมวัยต้องการครูผู้สอนที่มีคุณสมบัติหลายประการ ทั้งความรู้ความสามารถเพื่อ ทำงานกับเด็กในวัยต้นที่จะสร้างพัฒนาการต่าง ๆ ให้สามารถบรรลุศักยภาพสูงสุดที่เด็กมี ซึ่งมี มหาวิทยาลัยหลายแห่งเห็นความสำคัญนี้ รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 62 สถาบัน ได้จัดการ

เรียนการสอนสาขาการศึกษาปฐมวัยศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยมีโครงสร้างหลักสูตรแบ่งเป็น 3 หมวด คือ หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะประกอบด้วยกลุ่มวิชาชีพครูและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และหมวดวิชาเลือกเสรี (คณะกรรมการอุดมศึกษา, 2561)

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในฐานะห้องสมุดของสถาบัน มีหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอน ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ประกอบการเรียนของนักศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ ของสถาบัน ในการให้บริการนักศึกษาและคณาจารย์ ผู้ให้บริการได้พบปัญหาต่าง ๆ เช่น ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการไม่เพียงพอ เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายขัดข้อง และการบริหารจัดการบุคลากร คือ จำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีไม่เพียงพอ เป็นต้น และรวมทั้งการเก็บข้อมูลจากนักศึกษา ได้แก่ ปัญหาด้านคุณสมบัติของผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้บริการต่าง ๆ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ไม่สามารถค้นหาสารสนเทศทั้งจากการค้นหาทางอินเทอร์เน็ตและห้องสมุดต่าง ๆ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ คือ ทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ ด้านระบบสารสนเทศและการสืบค้น คือ ระบบคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการข้องข้องบ่อย ทำให้ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติในฐานะผู้ให้บริการของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ สนใจในปัญหาดังกล่าวจึงได้เลือกทำวิจัยเรื่องการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศรวมถึงปัญหาที่นักศึกษาประสบในการใช้สารสนเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

2.3 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

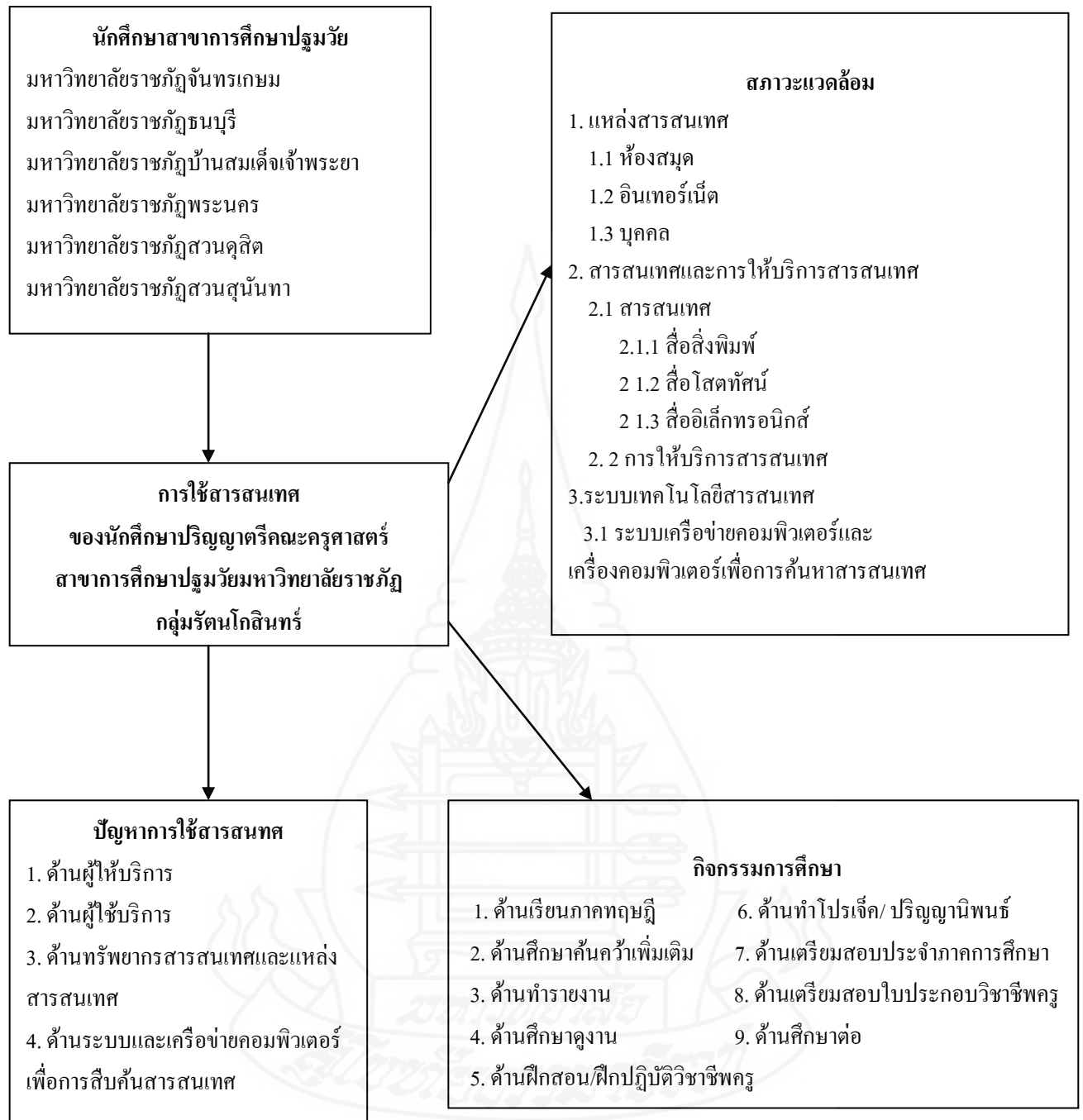
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้าของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ทฤษฎีของ Robert S. Taylor แนวคิดทฤษฎีสถานะแวดล้อมการใช้สารสนเทศของเทอร์เลอร์ (Information Use Environment: IUE) ที่ให้ความสำคัญต่อตัวผู้ใช้ การใช้สารสนเทศและสถานะแวดล้อม ที่ผู้ใช้ทำงานหรืออาศัยอยู่ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ ในยามที่มีความต้องการสารสนเทศ เทเลอร์ (Taylor 1986: 25-26 cited in Taylor 1991: 221) ได้ให้แนวคิดถึงปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญ 3 ด้านที่มีผลโดยตรงต่อการใช้สารสนเทศของผู้ใช้ ดังนี้

3.1 กลุ่มบุคคล (Sets of people) ในที่นี้ผู้ใช้สารสนเทศ หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อการใช้สารสนเทศของนักศึกษา คือ สาขาวิชา

3.2 ขอบเขตของปัญหา (Problem dimension) ที่ศึกษาเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการใช้สารสนเทศ คือ กิจกรรมการศึกษาต่าง ๆ ของนักศึกษา ซึ่งที่นี่ได้จัดกลุ่มกิจกรรมเป็น 9 ด้าน ได้แก่ ด้านเรียนภาคทฤษฎี ด้านศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ด้านทำรายงาน(รายงานกลุ่ม/รายงานเดี่ยว) ด้านศึกษาดูงาน ด้านฝึกสอน/ฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ด้านทำโปรเจกต์/ปริญญานิพนธ์ ด้านเตรียมสอบใบประกอบวิชาชีพครู ด้านเตรียมสอบประจำภาคการศึกษา ด้านศึกษาต่อ

3.3 สถานะแวดล้อม (Settings) ที่มีผลต่อการใช้สารสนเทศของนักศึกษา คือ แหล่งสารสนเทศ สารสนเทศและการให้บริการสารสนเทศ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยการใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร คือ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 2,115 คน ที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2/2558

4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 63 คน
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 32 คน
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 89 คน
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 24 คน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 83 คน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 36 คน
รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน	

ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ สถาบัน ชั้นปีการศึกษา ของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ตัวแปรตาม คือ การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามแหล่งสารสนเทศ และประเภทของสื่อสารสนเทศ ประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ซึ่งประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ชั้นปีที่ 2-5 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2558

5.2 สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสารและสื่อต่างๆ ที่เป็นความรู้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ บทความวารสาร รายงานการประชุม รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ / วิทยานิพนธ์ หนังสือพิมพ์ ฐานข้อมูลออนไลน์ และฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดทำขึ้น ซึ่งนักศึกษาสามารถนำมาประกอบกิจกรรมในการเรียน

5.3 การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า หมายถึง การนำสารสนเทศที่แสวงหาและค้นจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งแหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล และแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต เพื่อนำไปใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านเรียนภาคทฤษฎี ด้านศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ด้านทำรายงาน(รายงานกลุ่ม/รายงานเดี่ยว) ด้านศึกษาดูงาน ด้านฝึกสอน/ฝึกปฏิบัติวิชาชีพครู ด้านทำโปรเจกต์/ปริญญานิพนธ์ ด้านเตรียมสอบใบประกอบวิชาชีพครู ด้านเตรียมสอบประจำภาคการศึกษา ด้านศึกษาต่อ

5.4 แหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่นักศึกษาใช้สำหรับค้นคว้าหรือได้รับ สารสนเทศ จำแนกเป็น 3 แหล่ง ได้แก่ แหล่งสารสนเทศที่เผยแพร่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แหล่งสารสนเทศประเภทบุคคล และแหล่งสารสนเทศประเภทสถาบัน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศ สภาพการใช้สารสนเทศ ปัญหาการใช้สารสนเทศ ของนักศึกษาปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

6.2 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ปรับปรุงกาดำเนินงาน และจัดบริการสารสนเทศของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์